

LEKCJA 5

Temat: Zagrożenia terrorystyczne

Formy realizacji:

- ścieżka edukacyjna, lekcja z wychowawcą, (45 minutowa jednostka lekcyjna - propozycja przeprowadzenia w 3 klasie).

Cele szczegółowe lekcji:

- uświadomienie zagrożeń związanych z agresją, napadem, terroryzmem,
- kształtowanie nawyków, bezpiecznych zachowań służących ochronie przed agresją i terrorem.

Cele operacyjne:

Po zakończeniu zajęć uczeń:

- potrafi zdefiniować termin terroryzm,
- wykazuje umiejętności współpracy i współżycia z ludźmi różnych ras i wyznań,
- prezentuje postawę tolerancji wobec inności,
- staje się wrażliwy na krzywdę i przemoc,
- potrafi racjonalnie zachować się w przypadku ataku terrorystycznego.

Metody nauczania:

- pogadanka, objaśnienie,
- burza mózgów, dyskusja.

Pomoce dydaktyczne:

- slajdy nr 18-20, tablice,
- komputer z dostępem do sieci Internet,
- karta pracy ucznia,
- prezentacja multimedialna „Zagrożenia terrorystyczne” (na płycie CD).

Formy aktywizacji uczniów:

- praca w grupach, na temat „kiedy pojawia się agresja terror?”
- burza mózgów i dyskusja - jak się chronić przed agresją?

Spis slajdów

Nr Tytuł

18. Formacje specjalne antyterrorystyczne.
19. Roboty do rozbrajania niebezpiecznych ładunków wybuchowych.
20. Nowy York - katastrofa World Trade Center.

PLAN ZAJĘĆ ZE WSKAZÓWKAMI METODYCZNYMI

Lp.	Czynności	Czas
1.	Czynności organizacyjne.	3 min.
2.	Zapoznanie z definicjami - terror, terroryzm	5 min.
3.	„Burza mózgów” na temat, kiedy pojawia się agresja, terror i jak się przed nimi uchronić? - uczniowie wymieniają przykłady i zapisują w karcie pracy. W przypadku różnic wymagany jest komentarz nauczyciela.	7 min.
4.	Pogadanka nauczyciela na temat szkodliwości dezinformacji o zagrożeniach i odpowiedzialności za fałszywe alarmy (np. telefoniczne o podłożeniu bomby, listy z truciznami - np. węglikiem). Omówienie instrukcji alarmowej.	10 min.
5.	Omówienie procedur i instrukcji alarmowej na wypadek podłożenia bomby.	7 min.
6.	„Burza mózgów” na temat, jak się chronić przed agresją? Uczniowie wymieniają przykłady i zapisują w karcie pracy. W przypadku różnic wymagany jest komentarz nauczyciela. Prezentacja <i>slajdów nr 18 - 20</i> .	10 min.
7.	Podsumowanie lekcji, zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczne, pozbawione agresji zachowanie. Praca domowa - rozwiązanie krzyżówki.	3 min.

MATERIAŁ POMOCNICZY DLA NAUCZYCIELA

1. Terroryzm - ustalenia terminologiczne. Historia terroryzmu z uwzględnieniem czasów współczesnych

Terroryzm - metoda działania polegająca na przemocy wobec pojedynczych osób aparatu władzy (terroryzm indywidualny) lub wobec przypadkowych członków społeczeństwa, przez zamachy na urzędy, lokale publiczne, koszary (terroryzm zbiorowy).

Empatia - przypisanie innej osobie uczuć, jakie by ktoś żywił będąc w sytuacji tej osoby; uczuciowe utożsamianie się z inną osobą i wywoływanie w sobie uczucia, które ona przeżywa. Liczne rozważania nad empatią wprowadzają nas w zagadnienia zachowania moralnego. Zachowanie oceniane jest jako dobre lub jako złe, w zależności od tego, jaki przyniesie rezultat, w odniesieniu do innych prób. Poznawcza teoria rozwoju moralnego sugeruje, że poziom sądów moralnych (osiągany indywidualnie) jest funkcją różnych czynników społecznych i poznawczych. Jednym z takich czynników jest przyjmowanie (odgrywanie) roli (poznawczy składnik empatii); zdolność do przyjmowania roli innych pozwala na wzrost wzajemnego szacunku i uczucia wzajemności.

Frustracja - zawód, rozczarowanie, stan przykrego napięcia emocjonalnego wywołany niemożliwością zaspokojenia przez jednostkę jakiejś potrzeby, charakteryzujący się przygnębieniem, prowadzący często do dezorganizacji funkcji psychicznych i organicznych. Występuje łącznie z agresją, bardzo łatwo przeradza się w terroryzm.

Agresja - zachowanie zmierzające do wywołania niezadowolenia lub gniewu na osobach lub rzeczach.

Kiedy pojawia się agresja, terror?

- poczucie krzywdy,
- pojawiająca się frustracja, trudności przy realizacji celu,
- poczucie, że posiada się mniej niż się zasługuje,
- poczucie zagrożenia osobistej godności,
- pragnienie odwetu.

Jak się chronić przed agresją?

- informowanie o swojej złości osoby, która wywołała gniew lub podzielenie się odczuciami o złości z innymi,
- przeprosiny - obietnica poprawy osoby wywołującej gniew przeciwdziała agresji,
- nauka nieagresywnego zachowania - rozwijanie umiejętności interpersonalnych, radzenie sobie z trudnymi sytuacjami,
- kształtowanie empatii - im więcej zachowań empatycznych, tym trudniej wywołać gniew,
- karanie - tolerowanie agresji sprzyja jej narastaniu, nieuchronność kary hamuje agresję.

Terroryzm był stosowany od wieków jako metoda walki politycznej (asasyni w XI w.). Na szerszą skalę działalność terrorystyczna rozwinęła się w XIX wieku, w związku z ukształtowaniem się doktryny i ruchu anarchizmu. Powstały wyspecjalizowane bojówki, związane z partiami politycznymi. Akty terroryzmu usprawiedliwiano niekiedy koniecznością.

Współcześnie często pojawia się także terroryzm państwowy, czyli pozaprawna przemoc ze strony agend rządowych. Celem działania terrorystów jest destabilizacja władzy przez zastraszenie ludzi biorących udział w jej sprawowaniu. W XX wieku terroryzm stał się jedną z najczęstszych metod walki, a coraz większą liczbę ofiar stanowią ludzie przypadkowi. Zamachy terrorystyczne bywały bezpośrednią przyczyną kataklizmów dziejowych, np. zamach sarajewski. Terroryzm był metodą działania organizacji żydowskich przed powstaniem państwa Izrael (Irgun). Obecnie stosują go m.in.:

- fundamentaliści islamscy,
- Al. Kaida,
- Dżihad,
- Hezbollah,
- Organizacja Wyzwolenia Palestyny,
- Irlandzka Armia Republikańska,
- ETA działająca wśród Basków w Hiszpanii.

Terroryzm wspierany był przez szereg państw, również dawnego bloku sowieckiego, w których szkolono terrorystów, dostarczano im broni i materiałów wybuchowych. Istnieje w Ameryce Łacińskiej, np.

- Tupamaros w Urugwaju,
- Świetlisty Szlak (Sendero Luminoso) w Peru.

W Pakistanie i Afganistanie działali Talibowie, a więc wychowankowie szkół koranicznych. Reżim Talibów zakazuje kobietom edukacji i pracy zarobkowej, nakazuje, aby ciało kobiety było całe zakryte, ogranicza pomoc medyczną. Ponadto kobietom groziła kara śmierci za:

- cudzołóstwo - przez ukamienowanie,
- homoseksualizm - przez zmiżdżenie oraz wkopanie do ziemi,
- za zmianę wyznania na chrześcijaństwo lub judaizm.

Mężczyznom zaś zakazano obcinania brody.

Istnieje możliwość nadzwyczajnego zdarzenia radiacyjnego w wyniku zamachu terrorystów, dysponujących większą ilością substancji promieniotwórczych lub ładunkiem jądrowym. Zapobieganie takim zdarzeniom, to zaostrzenie reżimu kontroli i ochrony fizycznej miejsc, z których mogłyby się dostać w niepowołane ręce materiały promieniotwórcze, rozszczepialne. Do działań zapobiegawczych należy zaliczyć przeciwdziałanie nielegalnemu obrotowi tymi materiałami, łącznie z kontrolą przejść granicznych. Niezależnie od wielkiej wagi, jaką w wielu krajach przywiązuje się do tych zagadnień i stale doskonalonego systemu kontroli magazynów, źródeł i obiektów jądrowych, należy założyć, że istnieje prawdopodobieństwo, iż np. ładunki jądrowe już znajdują się w posiadaniu osób, które nie zawahają się, jak to wykazały niektóre zamachy terrorystyczne ostatnich lat, przed ich użyciem nawet w dużych miastach.

Zagrożenie to stwarza zupełnie nowe wyzwanie dla policji i obrony cywilnej. Różni się ono od zagrożeń w czasie konfliktu militarnego, gdyż może nastąpić bez żadnej zapowiedzi, bez żadnych sygnałów powodujących mobilizację „zaatakowanej” społeczności. Państwa powołały stosowne służby antyterrorystyczne, które mają przeciwdziałać i zapobiegać terroryzmowi. W przypadku informacji o zagrożeniu, np. podłożeniu bomby, należy stosować się do opracowanych procedur.

2. Instrukcja alarmowa

W przypadku groźby podpalenia, podłożenia lub w razie znalezienia ładunku wybuchowego należy **alarmować** odpowiednie służby. Osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku lub go zauważyła jest obowiązana powiadomić:

- A. Administrację budynku szkoły.
- B. Policję.
- C. Straż miejską.

Zawiadamiając policję należy podać:

- treść rozmowy ze zgłaszającym o podłożeniu ładunku wybuchowego,
- miejsce i opis zlokalizowanego przedmiotu,
- nr telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej,
- uzyskać od policji potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia.

Wskazówki do prowadzenia rozmowy ze zgłaszającym o podłożeniu „bomby”

Rozmowę należy prowadzić spokojnie i uprzejmie. Rozmówca (osoba odbierająca informację) powinna starać się podtrzymać rozmowę, przedłużając czas jej trwania. W trakcie rozmowy dążyć do uzyskania możliwie jak największej ilości informacji o zgłaszającym i posiadanej przez niego wiedzy o terenie lub obiekcie zamachu oraz o podłożonym ładunku wybuchowym. W tym celu należy zadawać pytania:

- gdzie podłożono bombę?
- dlaczego bomba została podłożona?
- jak ona wygląda?
- kiedy nastąpi wybuch?
- jakie warunki muszą być spełnione, by nie doszło do wybuchu bomby?

Zgłaszającemu należy uświadomić możliwość spowodowania śmierci lub zranienia osób postronnych w wyniku wybuchu.

Akcja poszukiwawcza ładunku wybuchowego po uzyskaniu informacji o jego podłożeniu

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje administrator obiektu.
2. Kierujący akcją zarządza, aby użytkownicy pomieszczeń dokonali sprawdzenia, czy w pomieszczeniach znajdują się:
  - przedmioty, rzeczy, urządzenia, paczki, itp., których wcześniej nie było i nie wnieśli ich użytkownicy pomieszczeń, a mogły być wniesione i pozostawione przez inne osoby, np. interesantów,
  - ślady przemieszczania elementów wyposażenia pomieszczeń, zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów, rzeczy, urządzeń, które przedtem w pomieszczeniu były oraz czy są emitowane z nich sygnały, np. dźwięki mechanizmów zegarowych, świecące elementy elektroniczne itp.
3. Pomieszczenia ogólnodostępne, takie jak: korytarze, klatki schodowe, halle, windy, toalety, piwnice, strychy, itp. oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu powinno być sprawdzone przez pracowników obsługi administracji lub ochrony.
4. Zlokalizowanych przedmiotów, rzeczy, urządzeń, których w ocenie użytkowników obiektu przedtem nie było, a zachodzi podejrzenie, iż mogą być to ładunki wybuchowe, nie wolno dotykać. O ich umiejscowieniu należy natychmiast powiadomić administratora obiektu i policję.
5. W przypadku stwierdzenia przez użytkowników obecności przedmiotów, których wcześniej nie było lub zmiany wyglądu i usytuowania przedmiotów, które mogły nastąpić w skutek działania sprawcy, kierujący akcją może wydać decyzję o ewakuacji osób z zagrożonego obiektu przed przybyciem policji.

Akcję rozpoznawczo-neutralizującą zlokalizowanych ładunków prowadzi policja. Osobom przyjmującym zgłoszenie o podłożeniu ładunków wybuchowych oraz administratorom obiektu nie wolno lekceważyć żadnej informacji na ten temat. Należy każdorazowo powiadomić policję, która z urzędu dokonuje sprawdzenia wiarygodności każdego zgłoszenia. Działania profilaktyczne i ewakuacyjne należy realizować zgodnie z zaleceniami policji i straży pożarnej obejmującej dowodzenie w przypadku zagrożenia działaniami terrorystycznymi.

ZALECENIA KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI

Terroryzm oznacza użycie siły lub przemocy w stosunku do osób lub własności, w celu:

- zastraszenia,
- przymuszenia,
- lub wymuszenia okupu.

Skutki terroryzmu mogą obejmować znaczną liczbę ofiar, uszkodzenia budynków, zakłócenia w dostępie do podstawowych usług, takich jak: elektryczność, dostawy wody, opieka medyczna, telekomunikacja, komunikacja miejska.

W strukturach polskiej Policji funkcjonują pododdziały antyterrorystyczne i komórki minersko-pirotechniczne, specjalnie przygotowywane do tego, aby zapobiegać i stawiać czoła aktom terroru.

Jednym z zagrożeń terrorystycznych jest **zamach bombowy**. Specyfika zamachu bombowego polega na tym, że nie rozróżnia on „swoich” czy „obcych”. Jego ofiarą może stać się każdy, kto będzie przebywał w pobliżu miejsca wybuchu. Nie mają na to wpływu jego poglądy polityczne lub stan majątkowy. W przypadku ataku terrorystycznego o podłożu, ogólnie mówiąc, politycznym w większości przypadków ofiarami są ludzie, którzy nie mają nic wspólnego z działaniami przestępczymi! Zamach bombowy niesie ze sobą negatywne skutki, ale często zdarza się, że zanim nastąpi eksplozja bomba zostanie w taki lub inny sposób ujawniona. Tak więc specjaliści posługują się również terminem: „**incydent bombowy**” - to sytuacja, stwarzająca zagrożenie życia lub zdrowia przez podłożenie lub groźbę podłożenia materiału lub urządzenia wybuchowego. Właściwe zachowanie w przypadku wystąpienia takiej sytuacji jest niezwykle ważne dla przebiegu zdarzenia, jego skutków i działania specjalistów policyjnych. Informacji o zagrożeniu incydem bombowym nie wolno bagatelizować ani lekceważyć!

Symptomy zagrożenia incydem bombowym

Podstawową cechą terroryzmu jest to, że nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne. Tak więc trzeba zwracać uwagę na to, co dzieje się w najbliższym otoczeniu, np. na zakupach, w podróży, podczas uczestnictwa w imprezach masowych (np. koncertach muzycznych) lub uroczystościach religijnych i innych miejscach, gdzie przebywa duża liczba osób.

O swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Policję lub Straż Miejską.

Telefony alarmowe

999 - Pogotowie Ratunkowe

998 - Straż Pożarna

997 - Policja

987 - Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego

112 - telefon alarmowy dla użytkowników telefonów komórkowych

Zapamiętaj!

Wybuch jest sytuacją nagłą i nieodwracalną, może też skutkować np.: skażeniem chemicznym, promieniotwórczym lub zakażeniem biologicznym. Jeśli widzisz „bombę”, to ona „widzi” też Ciebie, a to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.

Zwróć uwagę na:

- rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób,
- pozostawione bez opieki przedmioty: teczki, paczki, pakunki itp.,
- osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
- samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach, tj. w pobliżu miejsc kultu religijnego lub miejsc organizowania imprez masowych i zgromadzeń.

Pamiętaj, że terrorysta nie musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem!

O swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Policję lub Straż Miejską!

Jak postępować w sytuacjach zagrożenia:

- jak najszybciej opuść zagrożone miejsce.
- po drodze informuj o zagrożeniu jak największą liczbę osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.
- po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji w obiektach publicznych natychmiast udaj się do wyjścia słuchaj komunikatów!
- jeżeli Twój samochód jest w strefie zagrożenia nie „ratuj” go na siłę - życie jest ważniejsze.
- podczas działań, związanych z neutralizacją „bomby” bezwzględnie zastosuj się do poleceń Policji - nie utrudniaj akcji!

Ciekawość może być niebezpieczna

Nie zaglądaaj!!

Nie dotykaj!!

POLSKA KARTA PRAW OFIARY

Wszystkie polskie organizacje, instytucje i osoby prywatne stykające się w swojej pracy z ofiarami przestępstw postanowiły w celu poprawienia sytuacji ofiar w Polsce podpisać ten dokument.

Mając na względzie:

- zagwarantowaną w Konstytucji Rzeczypospolitej przyrodzoną i niezbywalną godność człowieka i obywatela, będącą źródłem jego wolności i praw, które władze publiczne mają obowiązek szanować i chronić (art. 30 Konstytucji RP);
- fakt, iż Rzeczpospolita Polska jest państwem prawa, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, w którym każdy ma obowiązek przestrzegania prawa (art. 2 i art. 83 Konstytucji RP);
- zalecenia wypracowane przez międzynarodową społeczność kształtujące politykę postępowania z ofiarami przestępstw, a w szczególności:
  - Deklarację ONZ o podstawowych zasadach sprawiedliwości dla ofiar przestępstw i nadużyć władzy z 1985 r.
  - Europejską Konwencję o kompensacji dla ofiar przestępstw popełnionych z użyciem przemocy z 1983 r.
  - Zalecenia Rady Europy Nr R(85)11 w sprawie pozycji ofiary w prawie i procesie karnym
  - Zalecenia Rady Europy Nr R(87)21 w sprawie zapobiegania wiktyimizacji i pomocy dla ofiar przestępstw; oraz
- rozumiejąc, iż posiadanie prawa oznacza rzeczywistą możliwość korzystania z procedur gwarantujących ich realizację, zwłaszcza gdy są one naruszane lub nie wypełniane;
- rozumiejąc potrzebę podniesienia kultury prawnej poprzez realną egzekucję praw obowiązujących;
- kierując się dobrem ofiar przestępstw oraz chęcią pomocy i naprawienia doznanej przez nie krzywdy postanawiamy spisać i upowszechnić Polską Kartę Praw Ofiary.

I. Definicja i zakres uprawnień

1. Ofiarą w rozumieniu Karty jest osoba fizyczna, której dobro, prawem chronione, zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo, a także jej najbliżsi.
2. Ofiara ma prawo do:
  - a) pomocy;
  - b) godności, szacunku i współczucia;
  - c) wolności od wtórnej wiktyimizacji;
  - d) dostępu do wymiaru sprawiedliwości;
  - e) mediacji i pojednania ze sprawcą;
  - f) do restytucji i kompensacji.
3. Ofiara niezależnie od tego, czy ujawniony został sprawca przestępstwa i czy ma miejsce postępowanie karne (kiedy ofiara uzyskuje status pokrzywdzonego), bądź cywilne (kiedy ofiara uzyskuje status poszkodowanego) oraz niezależnie od więzi rodzinnej łączącej sprawcę i ofiarę winna uzyskać potrzebną jej pomoc prawną, materialną, medyczną, psychologiczną i socjalną.

II. Prawo do godności, szacunku i współczucia

1. Ofiara ma prawo do traktowania jej z godnością, szacunkiem i współczuciem. Do szczególnego przestrzegania tego prawa zobowiązani są przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, służby zdrowia i służb socjalnych. Nie można przerzucać odpowiedzialności za przestępstwo ze sprawcy na ofiarę. Nie można usprawiedliwiać przestępstwa tradycją, kulturą, stereotypami minimalizującymi winę sprawcy.

III. Prawo do bezpieczeństwa i zakaz ponownego dręczenia ofiary

1. Ofiara ma prawo do bezpieczeństwa i ochrony oraz poszanowania jej życia rodzinnego i prywatnego. Ofiary nie wolno ponownie dręczyć - należy dołożyć wszelkich starań, by uniknęła ona powtórnej wiktymizacji. Oznacza to zakaz wkraczania w prywatność ofiary i jej rodziny ze strony wszystkich, którzy stykają się z nią w związku z popełnionym przestępstwem, w szczególności: przedstawicieli organów państwowych, służb medycznych i społecznych, mediów.
2. Ofiara ma prawo do traktowania ze szczególną troską i powagą przez organy wymiaru sprawiedliwości i organy ścigania. Postępowanie w sprawie powinno być prowadzone tak, by uwzględniać interesy i stan ofiary. Jej przesłuchania winny być: ograniczone do minimum, prowadzone w sposób kulturalny, wolne od opóźnień, odwołań i zmuszania ofiary do wielokrotnego przeżywania na nowo tragedii, jakiej doświadczyła.
3. Ofiara ma prawo do bezpieczeństwa osobistego, a obowiązkiem Policji i prokuratury jest jej to bezpieczeństwo zapewnić.
4. Ofiara może zażądać utajnienia swoich danych osobowych.
5. Ofiara ma prawo domagać się zastrzeżenia danych dotyczących jej miejsca zamieszkania do wyłącznej wiadomości prokuratora lub sądu.
6. Ofiara ma prawo do zachowania anonimowości w sprawozdaniach prasowych, telewizyjnych, w Internecie i w innych mediach, dotyczących jej sprawy.
7. Właściwe organy państwowe są zobowiązane do przyjęcia każdego zawiadomienia o przestępstwie zgłoszonego przez ofiarę i podjęcia odpowiedniej interwencji. Dotyczy to również sytuacji, gdy zagrożenie pochodzi od osoby dla ofiary bliskiej, lub gdy ofiarą jest dziecko.
8. Właściwe organy państwowe są zobowiązane do przyjęcia każdego zawiadomienia zgłoszonego przez osobę trzecią i podjęcia odpowiedniej interwencji.
9. Ofiara ma prawo do uzyskania fachowej pomocy: psychologicznej, medycznej, materialnej i prawnej od momentu zgłoszenia naruszenia lub groźby naruszenia dobra prawem chronionego. Oznacza to m.in. prawo do wsparcia psychicznego, prawo do fachowej pomocy psychologicznej i prawnej od momentu zawiadomienia o przestępstwie.
10. Ofiary przestępstw o podłożu seksualnym powinny być przesłuchiwane przez funkcjonariuszy Policji tej samej płci, a gdy ofiarą jest dziecko, przesłuchanie powinno odbywać się w obecności psychologa lub osoby, którą dziecko darzy zaufaniem.
11. Ofiara nie powinna być narażona na dodatkowe dolegliwości wynikające z konieczności kontaktu ze sprawcą czynu niedozwolonego. W sądach powinny istnieć odrębne pomieszczenia dla ofiar przestępstw, by nie były one narażone przed rozprawą na kontakt z oskarżonym, jego bliskimi i znajomymi.

IV. Prawo ofiary jako strony postępowania karnego do wymiaru sprawiedliwości

1. Ofiara ma prawo do swobodnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Ofiara ma prawo w granicach przewidzianych w ustawie w sposób wolny od jakiegokolwiek przymusu lub oporu kształtować swoje interesy prawne.
2. Prawo ofiary do pomocy i reprezentacji prawnej powinno być przynajmniej zrównane z prawami przysługującymi oskarżonemu. Ofiara powinna mieć np. prawo do bezpłatnego pełnomocnika, w tych samych przypadkach, w których przyznaje się prawo sprawcy do obrońcy z urzędu.
3. Ofiara w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego może działać jako strona w charakterze oskarżyciela posiłkowego. Od wniesienia aktu oskarżenia aż do momentu jego odczytania w sądzie ofiara może złożyć oświadczenie, że chce działać jako strona w charakterze oskarżyciela posiłkowego. W razie powtórnego wydania przez prokuratora postanowienia o odmowie wszczęcia lub o umorzeniu postępowania pokrzywdzony może w terminie miesiąca wnieść swój akt oskarżenia do sądu.
4. Ofiara ma prawo do rzetelnej, zrozumiałej dla niej i wyczerpującej informacji o przysługujących jej prawach i procedurach ich dochodzenia.
5. Ofiara ma prawo do rzetelnej, zrozumiałej dla niej i wyczerpującej informacji na temat toczącego się w sprawie postępowania.
6. Ofiara ma prawo do wystąpienia z powództwem cywilnym w celu dochodzenia w postępowaniu karnym roszczeń majątkowych wynikających bezpośrednio z popełnienia przestępstwa. Ofiara może to uczynić, aż do rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie głównej.
7. Ofiara powinna mieć prawo do zebrania potrzebnych w jej sprawie dowodów bez narażenia na dodatkowe koszty. Dotyczy to między innymi obdukcji lekarskiej i pomocy psychologicznej.
8. Ofiara ma prawo brać udział w czynnościach śledztwa lub dochodzenia toczącego się w jej sprawie.
9. Ofiara ma prawo do składania wniosków o dokonanie czynności w toku postępowania przygotowawczego, a więc zanim sprawa trafi do sądu.
10. Ofiara ma prawo wglądu do akt sprawy i sporządzania odpisów dokumentów występujących w sprawie.

V. Prawo ofiary jako strony postępowania karnego do mediacji i pojednania ze sprawcą

1. Ofiara ma prawo do mediacji i pojednania ze sprawcą. Ofiara ma prawo wystąpić z taką inicjatywą do prokuratora lub do sądu.
2. Ofiara ma prawo w sprawach z oskarżenia prywatnego do pojednania i ugody.
3. Ofiara ma prawo na swój i oskarżonego wniosek do porozumienia się ze sprawcą w kwestii naprawienia szkody lub zadośćuczynienia.

VI. Prawo Ofiary do restytucji poniesionych szkód

1. Ofiara ma prawo do restytucji poniesionych przez nią szkód.
2. Sprawca czynu zabronionego powinien wyrównać ofierze poniesione szkody (czyli dokonać restytucji). Przetępca albo osoby trzecie odpowiedzialne za ich zachowanie powinni dokonać sprawiedliwej restytucji na rzecz ofiar, ich rodzin lub osób pozostających na utrzymaniu. Restytucja powinna obejmować: zwrot własności, zapłatę za doznaną krzywdę lub poniesioną stratę, zwrot wydatków poniesionych w wyniku wiktymizacji, zabezpieczenie usług oraz przywrócenie praw.
3. Jeżeli sprawca lub inne uprawnione instytucje (np. ubezpieczenie) nie wyrówna szkód poniesionych przez ofiarę, powinno się dążyć do zapewnienia kompensacji materialnej ze strony Państwa:
  - a) ofiarom, które doznały ciężkiego uszkodzenia ciała lub uszczerbku na zdrowiu fizycznym lub psychicznym w wyniku poważnych przestępstw,
  - b) rodzinie, a w szczególności osobom pozostającym na utrzymaniu ofiar, które poniosły śmierć lub które dotknęło kalectwo fizyczne lub psychiczne w wyniku takiej wiktymizacji.

PYTANIA KONTROLNE TESTY, QUIZY Z ROZWIĄZANIAMI**Zadanie 1**

Kiedy pojawia się agresja?

- poczucie zagrożenia osobistej godności,
- frustracja, trudności przy realizacji celu,
- poczucie, że posiada się mniej niż się zasługuje,
- poczucie krzywdy,
- pragnienie odwetu.

Zadanie 2

Kogo należy powiadomić o zgłoszeniu groźby podłożenia bomby?

Powiadomić natychmiast: Administrację obiektu, policję, straż miejską

Zadanie 3

Wymień trzy organizacje terrorystyczne?

- Irlandzka Armia Republikańska,
- Al-Kaida,
- ETA działająca wśród Basków w Hiszpanii,
- OAS we Francji,
- Czerwone Brygady we Włoszech.

Zadanie 4

Jak się chronić przed agresją?

- informowanie o swojej złości osoby, która wywołała gniew lub podzielenie się odczuciami o złości z innymi,
- przeprosiny - obietnica poprawy osoby wywołującej gniew przeciwdziała agresji
- nauka nieagresywnego zachowania - rozwijanie umiejętności interpersonalnych radzenia sobie z trudnymi sytuacjami,
- kształtowanie empatii - im więcej zachowań empatycznych tym trudniej wywołać gniew,
- karanie - tolerowanie agresji sprzyja jej narastaniu, nieuchronność kary hamuje agresję.

PRACA DOMOWA

- rozwiązanie krzyżówki:

1. frustracja, 2. agresja, 3. grom, 4. tolerancja, 5. bomba, 6. ofiara, 7. Nowy Jork, 8. rasizm, 9. zamach. Hasło -

TERRORYZM

KARTA PRACY UCZNIA - LEKCJA 5

Temat: Zagrożenia terrorystyczne

Terroryzm - to metoda działania polegająca na przemocy wobec pojedynczych osób aparatu władzy (terroryzm indywidualny) lub wobec przypadkowych członków społeczeństwa, przez zamachy na urzędy, lokale publiczne, koszary (terroryzm zbiorowy).

Empatia - przypisanie innej osobie uczuć, jakie by ktoś żywił będąc w sytuacji tej osoby, uczuciowe utożsamianie się z inną osobą i wywoływanie w sobie uczucia, które ona przeżywa.

Frustracja - zawód, rozczarowanie, stan przykrego napięcia emocjonalnego wywołany niemożliwością zaspokojenia przez jednostkę jakiejś potrzeby charakteryzujący się przygnębieniem prowadzącym często do dezorganizacji funkcji psychicznych i organicznych. Wstępuje łącznie z agresją bardzo łatwo przeradza się w terroryzm.

Agresja - zachowanie zmierzające do wywołania niezadowolenia lub gniewu na osobach lub rzeczach.

Ćwiczenie 1

Kiedy pojawia się agresja, terror?

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

Ćwiczenie 2

Kogo należy powiadomić w przypadku zgłoszenia o podłożeniu bomby?

Powiadomić natychmiast:

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Ćwiczenie 3

Wymień trzy organizacje terrorystyczne.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Ćwiczenie 4

Jak się chronić przed agresją?

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

PRACA DOMOWA

- rozwiąż krzyżówkę.

- 1. Zawód rozczarowanie stan przykrego napięcia emocjonalnego,
- 2. Zachowanie wywołujące gniew, napastliwość, zaczepność,
- 3. Antyterrorystyczna wojskowa formacja specjalna,
- 4. Wyrozumiałość dla cudzych poglądów, inności,
- 5. Ładunek wybuchowy,
- 6. Osoba poszkodowana,
- 7. Miasto w USA, w którym terroryści zburzyli WTC (World Trade Center),
- 8. Dyskryminacja innych ras, (apartheid),
- 9. Działanie, targnięcie się na kogoś.

HASŁO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1										
	2									
		3								
4										
		5								
6										
	7									
8										
		9								